

beknopt jaaroverzicht

Fries Museum

2013

SAMENVATTING 2013

Het Fries Museum heeft een prachtig jaar achter de rug. Na een aantal vernieuwende projecten die de collectie van het museum buiten de muren brachten, opende Koningin Máxima op 13 september het nieuwe gebouw in het hart van Leeuwarden. Sindsdien bezochten maar liefst 64.000 mensen het Fries Museum, veel meer dan verwacht. In het oude museum werden 55.000 bezoekers per jaar geteld, een aantal dat nu in een kwartaal is bereikt. Activiteiten en onderwijsprogramma's trokken circa 6.500 jeugdige bezoekers naar het nieuwe museum. Het Fries Museum wordt bovendien hoog gewaardeerd, bezoekers geven gemiddeld een 8,0 als rapportcijfer.

Met 64.000 bezoekers overtreft het Fries Museum na 110 dagen alle verwachtingen. Het museum, waarvan ook het Fries Verzetsmuseum onderdeel uitmaakt, was in eigen prognoses uitgegaan van 35.000 bezoekers in de eerste openingsmaanden. In het vorige decennium trok het Fries Museum gemiddeld 55.000 bezoekers per jaar, een cijfer dat nu in een kwartaal al is behaald. Uit bezoekersonderzoek blijkt dat ruim de helft van de bezoekers deze eerste maanden afkomstig is van buiten de provincie, tweederde van hen kwam speciaal voor het museumbezoek naar Friesland. Gemiddeld spendeerden zij ruim € 40 in de stad, dit betekent dat het museum in deze eerste maanden zorgde voor een kapitaalinjectie van ruim € 900.000 in de lokale economie. Met een rapportcijfer van een 8,0 wordt het museum heel positief beoordeeld en maar liefst 97% van de bezoekers zou het museum aan anderen aanraden. Aan publiciteit wist het museum in 2013 een mediawaarde te genereren van € 4.903.991.

Kinderen/onderwijs

Ruim 10% van alle bezoekers sinds de opening bestond uit jeugd. 6.500 kinderen en jongeren genoten van de vele activiteiten of hadden met hun klas een leerzame middag in het museum. De lesprogramma's werden de afgelopen maanden uitgebreid getest door leerkrachten en kinderen van alle leeftijden, onder meer uit het 'Fries Museumdorp' Akkrum. Programma's die leerlingen op een prikkelende manier kennis laten maken met de risico's van het wonen in het waterrijke Friesland, de Tweede Wereldoorlog, het 'old boys network' in Friesland tijdens de Gouden Eeuw en de wereld voorbij de horizon.

Buiten de muren

In aanloop naar de opening lanceerde het Fries Museum een aantal vernieuwende projecten. In het voorjaar van 2013 maakte het Fries Museum dankzij de deelnemers van de BankGiro Loterij het televisieprogramma MUSE op Omrop Fryslân. Deze laagdrempelige tv-serie over (amateur)kunst was een groot succes: het museum heeft in totaal maar liefst 255.000 Friezen bereikt. Dit is ruim 40% van alle inwoners, op zaterdagavond was MUSE het 3e best bekeken programma in Friesland.

Bijna 25.000 mensen ontdekten dit voorjaar via de Friese Topstukkenapp en -website de topstukken uit hun eigen woonplaats. Ruim 1.100 Friezen voegden hun eigen topstuk toe. 30 bekende Friezen fotografeerden wekelijks met de 'ús mobiel' hun persoonlijke topstuk en basisscholen in de hele provincie gingen aan de slag met het project. In de zomermaanden trok het museum langs de vele evenementen die Friesland rijk is en bereikte zo nog eens tienduizenden mensen, met een vrolijke campagne op radio en tv tot gevolg.

Met 4 presentaties in het Medisch Centrum Leeuwarden bereikte het Fries Museum bovendien honderdduizenden potentiële museumbezoekers uit de regio.

Online

De website van het Fries Museum is in 2013 160.000 keer bezocht, een verdubbeling ten opzichte van vorig jaar. Vooral in september, de openingsmaand van het museum, trok de site veel bezoek. Net als vorig jaar komt 94% van de bezoekers uit Nederland, de helft hiervan komt uit Friesland. De website is drietalig, 1,2% van de bezoekers ging naar de Friese site, terwijl 2,5% van de bezoeken plaatsvond op de Engelse website. Op social mediagebied was het een vruchtbaar jaar. Het aantal volgers op Twitter steeg van 3.950 naar 6.395, daarmee bevindt het Fries Museum zich in de top 15 van Nederlandse musea. Op Facebook schoot het museum omhoog van 341 naar 4.993 fans.

Prijzen

Het Fries Museum viel afgelopen jaar diverse malen in de prijzen. In november versloeg het Fries Museum met zijn nieuwe bewegwijzering tientallen inzendingen uit heel Europa en won de European Sign Design Award 2013. De jury roemde de creatieve vormgeving van de bewegwijzering in het museum, in handen van Eurorouting en WEDA Advertising. In dezelfde maand won architect Nynke-Rixt Jukema de Vredeman de Vriesprijs 2013 met haar ontwerp voor het Rabobank Atelier van het Fries Museum. Onder de zes genomineerden waren nog twee Fries Museumprojecten: de museumhuisstijl van WEDA Advertising en het grote wandkleed in de museumhal van Claudy Jongstra. Daarnaast kreeg het nieuwe gebouw van het Fries Museum begin dit jaar een eervolle vermelding voor de architectuurprijs BNA Gebouw van het Jaar 2013.

Exploitatie

De twee jaar geleden gelanceerde particuliere vriendenclub van het museum kent inmiddels 650 leden die bijdragen aan het succes van het Fries Museum. Ook heeft het museum 40 zakelijke vrienden, die jaarlijks minimaal € 1.000 bijdragen. Het museum is voor het openingsprogramma ruimhartig gesteund door een twintigtal landelijke en regionale fondsen. Het Fries Museum heeft in 2013 een reorganisatie doorgevoerd. Dit was nodig om met ingang van 2014 met een gezonde exploitatie van start te kunnen.

ALGEMEEN

Oprichting

Stichting Het Fries Museum is opgericht op 30 december 1969 en is gevestigd aan het Wilhelminaplein 92, 8911 BS te Leeuwarden. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Friesland in het stichtingenregister onder nummer 41001215.

Statutaire doelstelling

Stichting Het Fries Museum heeft ten doel:

- het inrichten en exploiteren van musea, in het bijzonder de musea voorheen in beheer bij de vereniging Het Fries Genootschap van Geschied-, Oudheid- en Taalkunde gevestigd te Leeuwarden, waarvan in het bijzonder te noemen het museum "Het Fries Museum" te Leeuwarden, van welk museum deel uitmaakt de afdeling Verzetsmuseum, met betrekking tot de geschiedenis van het verzet in de Tweede Wereldoorlog;
- en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord.

Het vermogen van de stichting wordt gevormd door:

- subsidies, bijdragen, retributies en donaties;
- schenkingen, erfstellingen en legaten;
- alle andere verkrijgingen en baten.

Missie

Het Fries Museum inspireert Friezen en niet-Friezen door kunst, cultuur en geschiedenis van en in Friesland te laten leven.

Cultural Governance

De Bestuurlijke organisatie van Stichting Het Fries Museum werkt volgens een model met een toezichthouder. Deze Raad van Toezicht toetst het artistiek-inhoudelijke beleid van het museum marginaal, ziet toe op een doelmatige en controleerbare besteding van de middelen, adviseert de directie en ondersteunt waar nodig bij het leggen en onderhouden van externe contacten. De Raad van Toezicht spreekt zich uit over de begroting en jaarrekening. Zij is tevens verantwoordelijk voor de aanstelling, de honorering, het functioneren en het ontslag van de leden van de directie.

De directie is eindverantwoordelijk voor alle aspecten van beleid, zowel inhoudelijk, financieel als organisatorisch.

Samenstelling Directie

Het bestuur van Stichting Het Fries Museum wordt gevormd door Stichting Beheer Fries Museum / Keramiekmuseum Prinsessehof. Deze stichting kende in 2013 de volgende samenstelling van de directie:

Mw. drs. S.M. Bak, algemeen directeur

Dhr. Ir. R. Woering, zakelijk directeur

Samenstelling Raad van Toezicht

Het bestuur van Stichting Het Fries Museum wordt gevormd door Stichting Beheer Fries Museum / Keramiekmuseum Princessehof. Deze stichting kende in 2013 de volgende samenstelling van de Raad van Toezicht:

Raad van Toezicht				
Stichting Beheer Fries Museum/Keramiekmuseum Princessehof				
<u>Rooster van aftreden</u>				
Naam	Termijn	Aantreden	Aftreden	Einde termijn
De heer prof. dr. L. Koopmans	2e	april 2006	april 2014	april 2014
De heer drs. D. de Goede	3e	april 2006	n.b.	april 2016
Mevrouw E.M. Witsen-Elias	2e	december 2006	december 2014	december 2014
De heer mr. drs. K.J. van Dijk	2e	juni 2007	juni 2014	juni 2015
Mevrouw H.C. Alberdingk Thijm	2e	oktober 2007	n.b.	oktober 2015
De heer R .Mulder	2e	oktober 2009	n.b.	oktober 2017
De heer prof. dr. R. Ekhart	1e	december 2013	n.b.	december 2017
De heer prof Y.Kuiper	3e	april 2006	december 2013	april 2014
De heer A.A. Olijslager	2e	april 2006	december 2013	april 2014

Subsidiëring Provincie Fryslân

De belangrijkste subsidieverstrekker van Stichting Het Fries Museum is de provincie Fryslân. Op grond van een jaarlijks in te dienen productplan en productbegroting kent de provincie een beschikking tot verlening van budgetsubsidie toe. In deze beschikking wordt ook de periode genoemd waarvoor de provincie voornemens is de budgetsubsidie toe te kennen. Op basis van de Algemene Wet Bestuursrecht is het niet meer mogelijk meerjarige subsidieovereenkomsten af te sluiten.

Na afloop van ieder jaar legt het museum aan de hand van een productverslag en een productafrekening een inhoudelijke en financiële verantwoording af van de gerealiseerde producten en resultaten. Daarnaast wordt er om de vier jaar een meerjarenbeleidsplan opgesteld.

In 2014 zal, een jaar na opening van het nieuwe Fries Museum, een evaluatie plaats vinden met de Provincie Fryslan over het nieuwe Fries Museum.

Vrijstelling successie- en schenkingsrecht

Op grond van artikel 32, eerste lid, onderdeel 3 en artikel 33, eerste lid, onderdeel 4 van de Successiewet 1956 zijn verkrijgingen door gerangschikte algemeen nut instellingen, waaronder Stichting Het Fries Museum, geheel vrijgesteld van successie- en schenkingsrecht. Met ingang van 1 januari 2008 wordt Stichting Het Fries Museum door de belastingdienst middels een beschikking formeel aangemerkt als Algemeen Nut Beogende Instelling.

Controleverklaring

De jaarrekening 2013 van Stichting Het Fries Museum is door Deloitte Accountants B.V. gecontroleerd.

VERSLAG VAN DE DIRECTIE

Het jaar 2013 stond volledig in het teken van de opening van het nieuwe Fries Museum op het Wilhelminaplein. Dat behelsde:

De inrichting

- het inrichten van de hoofdpresentaties Ferhaal Fan Fryslân, Verzetsmuseum, Oud Geld en Horizonnen
- het inrichten van de themapresentaties, zoals de Dijk, Mata-Hari, Bonnema e.a.
- afronding van alle conserverings- en restauratiewerkzaamheden aan de collectie die wordt getoond in het nieuwe museum
- verhuizing van de collectie die wordt getoond in het nieuwe Fries Museum
- het maken van de publieksinformatie bij de presentaties
- het opzetten van de eerste onderwijsprogramma's voor het nieuwe Fries Museum
- ontwikkelen en uitvoeren van alle publieksvoorzieningen, zoals de bewegwijzering

De marketing

- uitvoeren van de marketingcampagne voor het nieuwe Fries Museum met advertenties, billboards, vlaggen e.a.
- free publicity
- de Friese Topstukken campagne: website en app
- Muse TV in samenwerking met Omrop Fryslân
- de organisatie van een grote publieksopening op 13 september met Koningin Maxima.

Publieksontvangst

- het opzetten van de winkel van het museum: werven winkelmanager, assortiment en opzetten team van vrijwilligers
- opzetten van een team van gastvrouwen en –heren
- opzetten van passende facilitaire organisatie: gebouwbeheer, schoonmaak etc, kaartverkoop, bewaking

Naast het nieuwe Fries Museum waren er in 2013 twee bijzondere projecten, te weten een nieuw depot en een reorganisatie.

In de voorgaande jaren zijn er plannen voor een nieuw depot voor de Provinciaal gesubsidieerde musea en Tresoar uitwerkt. Dit heeft geresulteerd tot een uitgewerkt programma van eisen, een kostencalculatie en een voorstel voor de organisatie van de bouw van het nieuwe depot voor GS en PS. In juni hebben PS hierover positief besloten. In de tweede helft van 2013 is de organisatie voor het nieuwe depot opgezet in de vorm van een aparte depot stichting.

In 2013 heeft er een reorganisatie plaatsgevonden. Doelstelling van de reorganisatie was een kleinere en slagvaardiger organisatie passend binnen het exploitatiebudget van het Fries Museum.

Met de opening van het Fries Museum op het Wilhelminaplein zijn de banden met de oude gebouwen nog niet geheel doorgesneden. De depots van het Fries Museum zijn tot de verhuizing naar het nieuwe depot voor een groot deel gehuisvest in de Eysingahuiszijde van het oude museumcomplex. Daarnaast is er nog een geldleningconstructie. Het Fries Museum heeft geld geleend aan de eigenaar van de gebouwen, de stichting de Kanselarij, waarvoor het museum zelf geldleningen is aangegaan met het Koninklijk Fries Genootschap en

de Stichting Verzetsmuseum Friesland. Deze leningen kunnen worden afgelost met de opbrengst van de panden bij verkoop. De afgelopen jaren zijn er door de Stichting Kanselarij geen kopers gevonden. Met de betrokken partijen en overheden wordt gesproken over de herbestemming van de panden.

Hoewel 2013 in het teken stond van het nieuwe Fries Museum is een deel van de reguliere werkzaamheden onverminderd voortgezet. Dat zijn alle taken en werkzaamheden die verband houden met wet- en regelgeving, het reguliere beheer van de collectie, zoals klimaat- en depotcontroles en de uitvoering van afspreken met derden of overige projecten, zoals de uitvoering van het aankoopbeleid moderne en hedendaagse kunst

Vermogenspositie Stichting Het Fries Museum

Het eigen vermogen, de waarde van bezittingen verminderd met de waarde van alle schulden, is de buffer van een organisatie om financiële risico's af te dekken. Voor Stichting het Fries Museum zijn de risico's die de organisatie loopt in beeld gebracht om zodoende de hoogte van het noodzakelijke eigen vermogen te kunnen bepalen. Daarbij is rekening gehouden met de kans en de impact van ieder risico. Belangrijke risico's zijn de subsidie-inkomsten, risico's met betrekking tot het gebouw en risico's met betrekking tot de kwaliteit van het museale product en de aantrekkingskracht op het publiek. Daarnaast vraagt de situatie rondom het oude Fries Museum de aandacht.

De Raad van Bestuur en de Raad van Toezicht komen in gezamenlijkheid tot de conclusie dat een eigen vermogen van ongeveer € 2,0 miljoen nodig is om de risico's zelfstandig te kunnen dragen. Dit is exclusief de gedefinieerde balansrisico's die meer van incidentele aard zijn en geschat worden op € 0.6 miljoen. In 2014 zal met de Provincie Fryslan, de belangrijkste subsidiegever van Stichting Het Fries Museum, verdere afstemming plaatsvinden over de volgens de provincie toegestane hoogte van het door de provincie Fryslan gefinancierde deel van het eigen vermogen van Stichting Het Fries Museum.

Leeuwarden, 24 maart 2014

drs S.M. Bak, algemeen directeur
ir R. Woering, zakelijk directeur

BEZOEKGEGEVENS

NB: het museum was dit jaar geopend van 13 september t/m 31 december 2013

Bezoekers	2013	2014	2015	2016
Entree volbetalend	14730			
Volwassenen	12182			
Jeugd t/m 17 jaar	1107			
Groep/arrangement	1441			
Entree gereduceerd tarief	9420			
Volwassenen	7904			
Jeugd t/m 17 jaar	907			
Groep/arrangement	609			
Entree gratis	11757			
Volwassenen	2433			
Jeugd t/m 17 jaar	750			
Opening	8574			
Onderwijs	3140			
Primair onderwijs	165			
Voortgezet onderwijs	662			
Hoger onderwijs	54			
Begeleiding	332			
Rondleidingen/educatie	1927			
Museumjaarkaart	26567			
Volwassenen	25812			
Jeugd	755			
Totaal	65614			

<i>Bezoekgegevens (oud) Fries Museum (situatie voor opening (nieuw) Fries Museum per 13 september 2013)</i>			
<i>Bezoekgegevens</i>	<i>2012</i>	<i>2011</i>	<i>2010</i>
<i>Aantal bezoekers</i>	<i>17.091</i>	<i>27.995</i>	<i>43.116</i>
<i>Volwassenen</i>	<i>2.732</i>	<i>6.634</i>	<i>8.214</i>
<i>Jongeren 13 tot 18 jaar</i>	<i>222</i>	<i>642</i>	<i>586</i>
<i>Kinderen tot 13 jaar</i>	<i>1.320</i>	<i>1.523</i>	<i>2.683</i>
<i>Bezoekers Museumkaart</i>	<i>3.942</i>	<i>7.118</i>	<i>10.118</i>
<i>Gratis bezoekers</i>	<i>2.990</i>	<i>4.838</i>	<i>11.893</i>
<i>Museumweekend</i>	<i>932</i>	<i>1.082</i>	<i>2.103</i>
<i>Bezoekers in onderwijsverband</i>	<i>3.947</i>	<i>5.583</i>	<i>6.706</i>
<i>Overigen</i>	<i>1.006</i>	<i>575</i>	<i>813</i>

BALANS PER 31 DECEMBER 2013 – voor resultaatbestemming

	31.12.2013		31.12.2012	
	€	€	€	€
ACTIVA				
Materiële vaste activa				
Inventaris en inrichting	589.103		556.822	
Museale inventaris en inrichting	40.840		49.008	
Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering	2.064.775		2.579.847	
		2.694.718		3.185.677
Financiële vaste activa				
Verbonden partijen	2.268.901		2.268.901	
		2.268.901		2.268.901
Voorraden				
Overige voorraden	21.601		0	
		21.601		0
Vorderingen				
Debiteuren	365.987		235.003	
Verbonden partijen	139.728		106.982	
Overlopende activa	1.072.010		413.623	
		1.577.725		755.608
Liquide middelen				
Banken	2.556.637		3.519.117	
Kasmiddelen	29.034		2.199	
		2.585.671		3.521.316
		<u>9.148.616</u>		<u>9.731.502</u>

	31.12.2013		31.12.2012	
	€	€	€	€
<i>PASSIVA</i>				
Eigen vermogen				
Algemene reserve	1.061.144		1.336.615	
Bestemmingsreserves	121.538		121.538	
Resultaat boekjaar	-77.836		-275.471	
		1.104.846		1.182.682
Voorzieningen				
Voorziening jubilea	28.672		32.025	
Voorziening onderhoud	181.802		74.425	
Voorziening kwaliteitsslag	493.657		0	
		704.131		106.450
Langlopende schulden				
Overige schulden		3.962.265		4.013.199
Kortlopende schulden				
Crediteuren	431.704		454.343	
Verbonden partijen	58.125		23.823	
Belastingen en premies SV	135.657		84.819	
Overlopende passiva	398.838		626.121	
Vooruitontvangen investeringsbijdragen	2.302.117		3.190.475	
Aflossingsverplichtingen	50.933		49.590	
		3.377.374		4.429.171
		<u>9.148.616</u>		<u>9.731.502</u>

EXPLOITATIEREKENING OVER 2013

	Rekening 2013	Begroting 2013	Rekening 2012
	€	€	€
BATEN			
Opbrengsten:			
- Directe opbrengsten	620.531	184.200	71.513
- Indirecte opbrengsten	611.529	303.690	585.267
Bijdragen:			
- Subsidies Provincie Fryslân	2.792.577	2.792.577	2.750.013
- Bijdrage kwaliteitsslag Provincie Fryslan	750.000	0	0
- Overige subsidies en bijdragen	585.433	0	313.485
<i>Som der baten</i>	<u>5.360.070</u>	<u>3.280.467</u>	<u>3.720.278</u>
	-----	-----	-----
LASTEN			
Salarissen, sociale lasten en pensioenlasten*	2.526.593	2.289.350	2.477.374
Afschrijvingen op vaste activa	109.913	158.200	101.871
Huurlasten	85.776	16.000	154.441
Aankopen	114.526	61.100	101.214
Overige lasten:			
- Collectie- en publieksfunctie	155.854	155.000	319.988
- Huisvestingskosten	809.259	708.000	607.907
- Kantoorkosten	165.871	167.000	205.405
- Publiciteitskosten	40.671	40.000	47.467
- Diverse personeelskosten	106.492	122.750	93.246
- Kosten kwaliteitsslag	750.000	0	0
- Overige kosten	253.980	1.000	19.864
Projecten	430.317	10.000	25.094
<i>Som der lasten</i>	<u>5.549.252</u>	<u>3.728.400</u>	<u>4.152.873</u>
	-----	-----	-----
Rentebaten en inkomsten uit beleggingen	181.733	37.300	226.630
Rentelasten en soortgelijke kosten	70.387	300	69.506
Saldo uit rentebaten en rentelasten	<u>111.346</u>	<u>37.000</u>	<u>157.124</u>
	-----	-----	-----
Exploitatieresultaat	-77.836	-410.933	-275.471

* In deze salariskosten zijn opgenomen de salariskosten van personeel dat bij het Fries Museum op de loonlijst staat maar werkzaam is voor andere organisaties, zoals het Prinsessehof. Deze kosten worden doorbelast en worden verantwoord onder Baten/Indirecte opbrengsten. In 2013 bedroegen de netto salariskosten van het Fries Museum € 1.980.000. In 2013 waren de salariskosten hoger dan normaal vanwege het feit dat de kwaliteitsslag nog niet geheel was afgerond, deze is afgerond per 1 januari 2014.